

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Kwaliteitsonderzoek bij

OBS de Wending

Plaats : Roosendaal
BRIN-nummer : 22KV
Onderzoeksnummer : 125889
Datum schoolbezoek : 31 mei 2012
Rapport vastgesteld te Tilburg op: 23 november 2012

Inhoud

1	Inleiding 5
2	Bevindingen 7
3	Toezichtarrangement 13

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 31 mei 2012 een onderzoek uitgevoerd op basisschool de Wending naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving. De aanleiding voor dit onderzoek was het volgende.

Enkele jaren geleden startte het bevoegd gezag een nieuwe basisschool in de wijk De Weihoek in Roosendaal als nevenvestiging van basisschool De Rietgoor. De Wending, zoals de nieuwe school ging heten, zou tot een volledige basisschool moeten uitgroeien met een eigen beleid en organisatie. In de afgelopen jaren heeft de inspectie bij kwaliteitsonderzoeken telkens de twee scholen tezamen beoordeeld. Op de Wending waren nog geen leerlingen van alle leerjaren aanwezig of er was nog maar een enkele keer een cohort leerlingen vanuit groep 8 van de Wending uitgestroomd naar het voortgezet onderwijs. Inmiddels is de Wending een basisschool met een volledig aanbod en heeft al twee keer leerlingen tot en met groep 8 onderwijs geboden. De inspectie wil daarom nu de kwaliteit van het onderwijs op de school vaststellen en bepalen of die kwaliteit het vertrouwen verdient van de inspectie.

Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven onderzoekt de inspectie tevens standaard of wordt voldaan aan bepaalde wettelijke voorschriften.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijke verplichte onderdelen in de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van jaardocumenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd, te weten het jaarplan 2011-2012, het zorgplan 2010-2014 van de school.
- Schoolbezoek, waarbij in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen 1-2, 4-5, 6 en 7-8.
- Gesprekken met de directie en de intern begeleider over de kwaliteit van de indicatoren.
- Een gesprek met de leraren. Een eindgesprek met de directie en een vertegenwoordiging van het bestuur, na afloop van het schoolbezoek.

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie indicatoren van de volgende aspecten: opbrengsten, onderwijsleerproces, zorg en begeleiding en kwaliteitszorg.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2011 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2 Bevindingen

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2011. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2011 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

In verband met het programmatisch handhaven heeft de inspectie daarnaast enkele controles uitgevoerd op bepaalde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Kwaliteitsaspect 1 Opbrengsten					
	1	2	3	4	5
1.1 * De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.2 * De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.3 De leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van acht jaar.			●		
1.5 De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					●

Kwaliteitsaspect 2 Leerstofaanbod					
	1	2	3	4	
2.1 * Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			●		
2.2 * De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●		
2.3 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			●		
2.4 * De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●		

Kwaliteitsaspect 3 Tijd	1	2	3	4
3.1 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●	

Kwaliteitsaspect 4 Schoolklimaat	1	2	3	4
4.7 Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.			●	

Kwaliteitsaspect 5 Didactisch handelen	1	2	3	4
5.1 * De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			●	
5.2 * De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
5.3 * De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	

Kwaliteitsaspect 6 Afstemming	1	2	3	4
6.1 De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		
6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		

Kwaliteitsaspect 7 Begeleiding	1	2	3	4
7.1 * De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	
7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.		●		

Kwaliteitsaspect 8 Zorg	1	2	3	4
8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.		●		
8.3 * De school voert de zorg planmatig uit.			●	
8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			●	

Kwaliteitsaspect 9 Kwaliteitszorg	1	2	3	4
9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			●	
9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.		●		
9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.				●
9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			●	
9.7 De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.		●		

Naleving wet- en regelgeving		ja	nee
NT1a	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	●	
NT2a	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO)	●	
NT3a	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende zorgplan (art. 19, lid 3, WPO).	●	
NT4a	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	●	
NT4b	Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	●	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De inspectie stelt vast dat de kwaliteit van het onderwijs op de Wending op de meeste onderzochte indicatoren voor goed onderwijs voldoende is. De resultaten van het onderwijs zijn voldoende en bij de kwaliteitsaspecten onderwijsaanbod, leertijd, schoolklimaat, didactisch handelen is de kwaliteit van alle in dit onderzoek beoordeelde indicatoren op orde. Bij toetsing, zorg en begeleiding, de kwaliteitszorg en de didactische afstemming op verschillen in ontwikkeling zijn er nog enkele verbeterpunten. De inspectie heeft een school aangetroffen waar het proces van onderwijs en leren zorgvuldig is opgebouwd met voldoende aandacht voor de borging van goede praktijken en afspraken daar over.

Hieronder volgt een toelichting op het oordeel.

Toelichting

Opbrengsten

Sinds 2010 zijn er leerlingen vanuit de Wending uitgestroomd naar het voortgezet onderwijs. In totaal betreft dit 27 leerlingen. De inspectie constateert dat de eindresultaten van het onderwijs op de Wending voldoende zijn. De resultaten van deze 27 leerlingen lagen in elk van deze drie jaren boven de ondergrens die de inspectie voor scholen met een vergelijkbare bevolking als van de Wending hanteert. In 2012 lagen de resultaten zelfs significant hoger dan van vergelijkbare scholen. Omdat het in 2012 maar om vijf leerlingen gaat, wordt deze conclusie met enige voorzichtigheid getrokken, maar ook worden vastgesteld dat de school er in slaagt om ook aan leerlingen die meer aankunnen voldoende uitdaging te bieden.

Ook de tussentijdse resultaten zijn over het geheel genomen voldoende, maar er ligt wel een aandachtspunt bij het rekenonderwijs. De resultaten wisselen namelijk per jaargroep sterk. In groep 4, 6 en 7 waren deze halverwege het schooljaar onvoldoende. Directie en team hebben hier oog voor en beraden zich of de huidige rekenmethoden zou moeten worden vervangen.

De inspectie kan geen kwaliteitsoordeel geven over het niveau van de sociale opbrengsten. De school brengt deze van elke leerling in kaart met een instrument waarvoor geen normering op schoolniveau is ontwikkeld waarmee de inspectie een valide oordeel kan geven. Daarom onthoudt de inspectie zich van een oordeel.

Onderwijsleerproces: aanbod, tijd, schoolklimaat

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van alle indicatoren die in dit kader werden onderzocht als voldoende.

De school beschikt over een aanbod dat voldoet aan de wettelijke eisen met betrekking tot de kerndoelen voor de leergebieden Nederlandse taal, technisch en begrijpend lezen en rekenen en wiskunde. Ook in de kleutergroepen wordt op een planmatige wijze de beginnende geletterdheid en gecijferdheid aangeboden. Door goede afspraken over het gebruik van alle lesmateriaal en methoden is er sprake van een doorgaande lijn in dit aanbod. Wel zijn enkele methoden inmiddels meer dan 10 jaar oud en lijkt bezinning op de termijn van vervanging gewenst.

Ongeveer de helft van de schooltijd wordt besteed aan het onderwijs in Nederlandse taal, lezen en rekenen en wiskunde. De school houdt goed oog op het plannen van voldoende onderwijstijd op dit punt. Ook wordt gedurende de schooldag efficiënt met de tijd omgegaan.

Bij dit onderzoek is de inspectie van één indicator van het schoolklimaat de kwaliteit nagegaan. Vastgesteld is dat team en directie zich op meerdere manieren inspannen om ervoor te zorgen dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en met anderen omgaan. Dat is zichtbaar tijdens de lessen, maar ook in de duidelijke presentatie van afspraken en regels die voor de omgang tussen kinderen gelden. Ook de invoering van het coöperatief leren kan een bijdrage leveren om respectvolle omgang tussen de leerlingen onderling te bevorderen.

Didactisch handelen en afstemming

In het overzicht van de waardering op indicatoren (zie 2.1) wordt zichtbaar dat in het onderwijsleerproces het vakmanschap van de leraren er voor zorgt dat een goede basis voor het onderwijskundig handelen aanwezig is. De lessen hebben een duidelijke structuur en zij verlopen ordelijk en doelmatig. De instructies zijn helder en er vinden frequent controleactiviteiten plaats. Ook krijgen de leerlingen voldoende ondersteuning en uitdaging. De leerlingen tonen tevens betrokkenheid bij de lessen.

In paragraaf 1.2 geeft de inspectie in de tabel aan dat de kwaliteit van de afstemming bij twee van de vier indicatoren nog verbetering verdient. Ook is de kwaliteit van indicator 7.1 als onvoldoende beoordeeld. De differentiatie in de instructie is op de Wending ingericht door het hanteren van drie instructieniveaus. Niet in alle lessen vond de inspectie deze structuur helder uitgewerkt in de praktijk. In de meeste lessen was de afstemming in de instructiefase van de les nog wel herkenbaar, maar bij de verwerkingsopdrachten was deze minder duidelijk doorgevoerd. Ook is de basis onder de keuze welk instructieniveau het beste past bij welke leerling te weinig transparant. Naar het oordeel van de inspectie zouden de leraren - nog systematischer dan nu het geval is - de vorderingen die de leerlingen behalen bij de methodegebonden toetsen moeten analyseren. Kennis van de fouten (en zo mogelijk ook de oorzaak) kan hen verder helpen bij het zo goed mogelijk afstemmen van de lessen op de behoeften van die leerlingen binnen hun groep. Dit geeft mogelijk ook een indicatie welke leerlingen gebaat zouden zijn met meer oefentijd: op de Wending wordt variatie in onderwijstijd nog weinig als effectief middel bij de afstemming toegepast.

Zorg en begeleiding

De school beschikt over een sluitend geheel van toets- en observatiesystemen van voldoende kwaliteit. Daarmee worden de ontwikkeling van elke leerling regelmatig in kaart gebracht en kan men nagaan of de ontwikkeling van het ene kind veel trager verloopt dan verwacht, of juist een voorsprong toont ten opzichte van leeftijdsgenoten. De inspectie beoordeelt de kwaliteit van indicator 7.1 dan ook als voldoende.

De school borgt de uitvoering van de zorg en begeleiding in een schoolspecifiek zorgplan dat voor een periode van vier jaar is vastgelegd. In deze periode wordt het handelingsgericht werken ingevoerd en wil de school de aanpak met individuele handelingsplannen meer integreren in de didactische organisatie en afstemming binnen de groep door het opstellen van groepsplannen. Dat laatste is nog in de beginfase van de invoering. De inspectie constateert dat er op een planmatige wijze zorg wordt geboden aan leerlingen die grote moeite hebben met de leerstof of om andere redenen gerichte hulp nodig hebben. De school gaat regelmatig na of de geboden zorg ook voldoende effect heeft. Zo nodig wordt ook externe deskundigheid ingeschakeld om meer zicht te krijgen op de ernst van de problemen van een leerling.

Toch is er ook een verbeterpunt in het zorgbeleid van de school. De inspectie constateert dat in het huidige zorgbeleid de kwaliteit van het analyseren en diagnosticeren van de gegevens uit het leerlingvolgsysteem nog tekortschiet. Het ontbreekt aan voldoende diagnostisch onderzoek bij individuele leerlingen. Weliswaar bespreken de leraren en de intern begeleider de verzamelde toetsgegevens en geeft de leraar daarbij aan wat naar zijn/haar waarneming mogelijke oorzaken zijn voor de geconstateerde problemen, maar dit alléén geeft onvoldoende sturing aan de aard van de zorg die nodig is. In een aantal gevallen is nader diagnostisch didactisch onderzoek nodig om te achterhalen of er mogelijk een onderliggend probleem is, waardoor zo'n leerling nieuwe leerstof niet (meer) voldoende kan verwerken. In het zorgplan en het zorgbeleid heeft de nadere analyse en diagnose geen aandacht gekregen. Dit belangrijke onderdeel van het zorgbeleid heeft zeker verdere professionele ontwikkeling nodig op de school.

Kwaliteitszorg

De school heeft een duidelijke visie op het onderwijs, stelt vast op welke punten verbetering van de kwaliteit nodig is en onderneemt op een planmatige wijze actie om die verbeteringen te realiseren. Die verbeteringen leiden tot afspraken of protocollen om te bereiken dat ook op langere termijn de nieuwe werkwijzen structureel worden uitgevoerd. De kwaliteit van de borging van het onderwijsleerproces en de daarmee samenhangende afspraken beoordeelt de inspectie als goed.

De school heeft in de periode dat zij de nieuwe organisatie opbouwde ervoor gewaakt om eenheid van beleid en handelen te bewaken. Dat biedt ook steun aan nieuw aangestelde leraren.

De inspectie constateert dat de aanpak van de school een planmatig karakter heeft, maar dat deze vooral gebaseerd is op het oppakken van die punten die nadrukkelijk verbetering of ontwikkeling behoeven. Zo'n werkwijze bergt het risico in zich dat niet alle belangrijke aspecten van het onderwijs regelmatig worden geëvalueerd op de kwaliteit van de uitvoering. Daardoor is er een kans dat niet tijdig wordt opgemerkt dat de beoogde kwaliteit niet meer wordt geboden, of dat er aanpassingen nodig zijn om voldoende in te spelen op veranderende behoeften onder de leerlingen, het personeel en/of de ouders. Er zullen nog keuzes moeten worden gemaakt om op een gestandaardiseerde manier over een periode van meerdere jaren de kwaliteit van alle onderdelen van het onderwijsleerproces zo te evalueren dat voldoende dekking van dit terrein kan worden verzekerd.

De inspectie constateert dat de ontwikkeling van de kwaliteitszorg voor wat betreft de opbrengsten van het onderwijs in de eerste fase van uitvoering is. Er zijn trendanalyses gemaakt van de in verleden behaalde onderwijsresultaten. Er zijn voornemens om meer diepgaande cohortanalyses te maken van de tussentijdse onderwijsresultaten. De inspectie heeft de school gewezen op het belang van het kiezen van een duidelijke schooleigen streefniveau voor de onderwijsresultaten. Dit streefniveau wordt nu meer impliciet gehanteerd.

Een laatste aandachtspunt in het kwaliteitsbeleid is de wijze waarop de school zich aan belanghebbenden - met name aan de ouders - verantwoordt over de onderwijskwaliteit die wordt gerealiseerd. Het gaat dan om transparant (meestal schriftelijk) verstrekte informatie over de opbrengsten van het onderwijs, de evaluatie van het onderwijsleerproces, de verbeteractiviteiten die zijn uitgevoerd en de resultaten daarvan. De inspectie constateert dat de school in de schoolgids hierover maar beperkt informatie verstrekt en dat er ook geen andere documenten zijn waarin dergelijke informatie systematisch wordt verstrekt.

3 Toezichtarrangement

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan basisschool de Wending het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren.

Naleving

Schoolplan

Er is een onvolledigheid in de inhoud van het schoolplan geconstateerd. Het document geeft geen informatie over de volgende onderdelen: een beschrijving van het aanbod of de gebruikte methoden, het personeelsbeleid en het kwaliteitsbeleid. In een bijlage bij het ontvangen schoolplan 2011-2015 wordt verwezen naar documenten die mogelijk betrekking hebben op deze onderwerpen. Ze zijn echter niet in het schoolplan opgenomen. Daardoor is er geen zicht op hun inhoud en samenhang met de inhoud van het schoolplan zoals dit nu aan de inspectie is toegestuurd.

Het beleid van de inspectie is de genoemde onvolkomenheden op dit moment nog niet als tekortkoming te beoordelen bij de betreffende indicator over het naleven van wet- en regelgeving. Wel heeft de inspectie met het bestuur afgesproken dat in de volgende versie van dit schooldocument de ontbrekende onderdelen zijn opgenomen.